bilimger.kz
Республикалық білім және ғылым порталы
https://bilimger.kz
ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі тіркелген — Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718**
2023

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ет-негізгі азық

ЖАРИЯЛАНДЫ	СІЛТЕМЕ
26.07.2023	https://bilimger.kz/141850/

Наятова Дуйсенкул
Білім беру ұйымының атауы
Түркістан облысы Созақ ауданы Қайнар ауылы Макаренко атындағы жалпы орта мектебі

Пәні:
Қазақ тілі

Бөлім:
Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшыраған тағамдар

Педагогтың аты-жөні:
Наятова Дуйсенкул Файзуллақызы

Күні:

Сынып 7 «А»

Сабақтың тақырыбы:
Ет – негізгі азық

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары
7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
7.4.4.4 Одағай түрлерін ажырата білу, қолдану.

Сабақ мақсаты
Барлық оқушылар: мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданып, түзетулер енгізіп, редакциялды, одағай түрлерін ажыратады;
Көпшілігі: синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер және редакциялап, түсінгенін дәлелдейді, одағай түрлерін ажыратып мысал келтіреді;
Кейбір оқушылар: мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеріп, синонимдік қатармен ауыстырып, лексикалық түзетулер енгізеді, редакциялайды, өмірмен байланыстырады, одағай түрлерін ажыратып, дұрыс қолданады.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық құқықтар қорғалған.

Бағалау критерийі
мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексереді;
синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізеді, редакциялайды;
одағай түрлерін ажыратып қолданады

ЕББҚ (есту қабілеті төмен)
дислексия
Мәтінді оқи отырып,синомдік қатармен ауыстырады, түзетеді, мәтіннен одағай сөздердің түрлерін ажыратады.

Оқушының білім деңгейінің дағдысы
Жоғары ойлау дағдысы

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт
Педагогтің әрекеті
Оқушының әрекеті
Бағалау
Ресурстар

Сабақтың басы

Сабақтың ортасы

Сабақтың соңы

Сабақтың барысы:
І. Ұйымдастыру кезеңі
Сынып оқушылары түгенделеді. Сабақ мақсаты хабарланады.
Жағымды психологиялық ахуал.
«Мүсін» әдісі
Оқушыларға үш түрлі қаламсапты таңдап, қаламсаптың түсіне қарай бөлінеді. Бір түсті қаламсаптардың бастарын біріктіре отырып, қабырғада тұрған жануардың мүсінін жасап шығады.

Оқушылар түгенделіп, назары сабаққа аударылады.

«Мүсін» әдісі арқылы оқушыларға жылқының қойдың,түйенің мүсіндерін құрастыру беріледі.
Сол бойынша 3 топқа бөлемін.
1-топ жылқы
2-топ қой
3-топ түйе

Қазақ тілі

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық құқықтар қорғалған.

Кітабы
Т.Н. Ермекова
Н.Ә. Ильясова

Тақырыпты болжау.

Оқушылар ашық сұрақтарға жауап беру арқылы өз пікірлерін білдіреді. Сабақ тақырыбы мен мақсатын айқындайды.
Сүр еттің нәрлілігі жоғары ма, әлде жас еттікі ме?
Сүр етте адам ағзасына пайдалы қандай минералды заттар бар?
1-тапсырма
1.Мәтінді оқып,ондағы деректерге қатысты өз пікірлеріңді білдіріңдер
Топтар өз пікірлерін білдіреді.
https://i-news.kz/news-mal_etinin_manyzy)
Топтық жұмыс
2-тапсырма. Мәтінге түзетулер енгізіп, қайта редакцияламыз. Мәтіндегі қою қаріппен берілген сөз тіркестері мен сөздерге синоним болатын сөздерді жазады.
Мың сіз –бізден бір шыж-быж артық
Біздің қазақта «Мың сіз –біздің бір шыж – быж артық» деген нақыл бар. Бұл қазақтың шыж – быж тағамына қатысты айтылған екен . Әдет те жылқы сойылып жатқанда, қасапшылар жеңіл Шыж –быж соғымның өкпе – бауырын, жүрегі мен бүйрегін отқа қақтап пісіру арқылы дайындалады. Жалпы, бұл тағамды: «ауыл үйдің арасында араздасып жүрген адамдардың көңілін жарастырып жіберу үшін де даярлайды», -деседі. — Атауы айтып тұрғандай, шыж – быж – көңілдеріне кірбің ұялап , бір – бірімен араздасып қалған жандарды татуластырып жіберу үшін дастарханға қойылатын тағам. Өте жұғымды, жүрекке тимейтін тағамның бұл түрі кейде «ауыл елшісі» деп те аталып кеткен ,- 1топ Мәтінен сөз тіркестерін тауып жазыңдар.
2-топ синоним болатын сөздерді тауып жазады дейді.
Дескриптор:

Мәтінен сөз тіркестерін тауып жазды.
синоним болатын сөздерді тауып жазады.
Мәтінді түзетулер енгізіп редакциялайды

Төмендегі кестені сәйкестендір.

Одағайдың түрлері
Одағай сөздер

Шақыру одағайы
Тәйт, жә, тәйір

Жекіру одағайы

Құрау- құрау, көс- көс, кә- кә,пұшайт- пұшайт

Көңіл -күй одағайы
Алақай, ух, паh- паh,oho

Жұптық жұмыс
«Т» кестесі әдісі

Синонимдік қатар Мысал келтіру

Жылқы,тағам, Ер — қанаты ат
араздасып,ауыл.т.б Ел арасын еріккен бұзар.

Дескриптор:
синонимдік қатарды ауыстырады
Берілген синонимдерден мысалдар келтіреді.

ЕББҚ
1- тапсырма. Мәтіннен одағай түрлерін ажыратып, синонимдік қатармен ауыстырып, түзетеді.
1.«Ит басына іркіт төгіл..... заман». — тоқтық
2.«Аяққа құйған ас.....»- жинақылық
3. «Уызында жарым.....» -кедейлі жоқшылық

Дескриптор:
синомдік қатармен ауыстырып, түзетеді;
мәтіннен одағай сөздердің түрлерін ажыратады.
«Теннис сұрағы»
Оқушыларды екі қатарға тұрғызып, бірінші оқушы қарама – қарсы тұрған сыныптасына сабақ тақырыбы аясында сұрақ қояды. Егер дұрыс жауап берсе қасында отырған келесі оқушы қарсы беттегі оқушыға сұрақ қояды, ал егер жауап қате болса қарсы топ сұрақ қояды. Әр дұрыс жауапқа ұпай беріледі ұпай саны жоғары болған топ – жеңімпаз аталады.
Оқушылар тақырып аясында бір-біріне сұрақ қояды.
Сабаққа қатысы жоқ сұрақтарды табады.
Әрбір айтылған дұрыс жауапқа ұпай беріліп отырады.
Кері байланыс: 5 мин
Оқушылар бұл кері байланыстан термометр әдісі арқылы сабақ тақырыбының қызықты,түсінікті,пайдалы,құнды болғанын айтады.

Термометр» әдісі
38- қызықты да түсінікті
36,6- қызықсыз, күрделі
34- пайдасыз, құнды емес.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық құқықтар қорғалған.

Үйге тапсырма
6 тапсырма
Төменде берілген тапсырмада фразеологизмдерді жағымды,жағымсыз мәніне қатысты топтастырыңдар, көңіл күй және шақыру одағайларын қатыстырып сөйлем жазыңдар.

Оқушылар сурет арқылы сабақ тақырыбын болжайды, сұрақтарға жауап беру арқылы өз пікірлерін білдіреді.

Сабақ тақырыбы мен мақсатын айқындайды.

Мәтінді оқып, топттар деректерге қатысты өз пікірлерін білдіреді.

Оқушылар мәтінен сөз тіркестерін тауып жазады.
Синоним болатын сөздерді тауып жазып,түзетулер енгізіп, редакциялайды.
топтық жұмыс

Грамматикалық тақырыпты меңгереді.
Грамматикалық тақырып бойынша тапсырма орындайды.

«Т»кестесі әдісі арқылы еттің денсаулыққа пайдасы мен зиянын өзара салыстырып, ортақ белгісін көрсетіңдер.

синомдік қатармен ауыстырып, түзетеді
мәтіннен одағай сөздердің түрлерін ажыратады.

Оқушылар тақырып аясында бір-біріне сұрақ қояды.Сабаққа қатысы жоқ сұрақтарды табады.
Әрбір айтылған дұрыс жауапқа ұпай беріліп отырады.

«Одағайлар» әдісі
Оооооо, тамаша жауап!

ҚБ

ҚБ

ҚБ

ҚБ

Жарайсың керемет тамаша

https://i-news.kz/news-mal_etinin_manyzy)

Таратпа мәтін

Топтық жұмыс
2-тапсырма. Мәтінге түзетулер енгізіп, қайта редакциялаңдар. Мәтіндегі қою қаріппен берілген сөз тіркестері мен сөздерге синоним болатын сөздерді жазады.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық құқықтар қорғалған.

Мың сіз –бізден бір шыж-быж артық

Біздің қазақта «Мың сіз –біздің бір шыж – быж артық» деген нақыл бар. Бұл қазақтың шыж – быж тағамына қатысты айтылған екен . Әдет те жылқы сойылып жатқанда, қасапшылар жеңіл Шыж –быж соғымның өкпе – бауырын, жүрегі мен бүйрегін отқа қақтап пісіру арқылы дайындалады. Жалпы, бұл тағамды: «ауыл үйдің арасында араздасып жүрген адамдардың көңілін жарастырып жіберу үшін де даярлайды», -деседі. — Атауы айтып тұрғандай, шыж – быж – көңілдеріне кірбің ұялап , бір – бірімен араздасып қалған жандарды татуластырып жіберу үшін дастарханға қойылатын тағам. Өте жұғымды, жүрекке тимейтін тағамның бұл түрі кейде «ауыл елшісі» деп те аталып кеткен ,- 1топ Мәтінен сөз тіркестерін тауып жазыңдар.

2-топ синоним болатын сөздерді тауып жазады дейді.

Дескриптор:

Мәтінен сөз тіркестерін тауып жазды.

синоним болатын сөздерді тауып жазады.

Мәтінді түзетулер енгізіп редакциялайды

Төмендегі кестені сәйкестендір.

Одағайдың түрлері

Одағай сөздер

Шақыру одағайы

Тәйт, жә, тәйір

Жекіру одағайы

Құрау- құрау, көс- көс, кә- кә,пұшайт- пұшайт

Көңіл -күй одағайы

Алақай, ух, паһ- паһ,оһо

Жұптық жұмыс

«Т» кестесі әдісі

Синонимдік қатар Мысал келтіру

Жылқы,тағам, Ер — қанаты ат

араздасып,ауыл.т.б Ел арасын еріккен бұзар.

Дескриптор:

синонимдік қатарды ауыстырады

Берілген синонимдерден мысалдар келтіреді.

ЕББҚ

1- тапсырма. Мәтіннен одағай түрлерін ажыратып, синонимдік қатармен ауыстырып, түзетеді.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық құқықтар қорғалған.

1.«Ит басына іркіт төгіл..... заман». — тоқтық

2.«Аяққа құйған ас.....»- жинақылық

3. «Уызында жарым.....» -кедейлі жоқшылық

Дескриптор:

синомдік қатармен ауыстырып, түзетеді;

мәтіннен одағай сөздердің түрлерін ажыратады.

«Теннис сұрағы»

Оқушыларды екі қатарға тұрғызып, бірінші оқушы қарама – қарсы тұрған сыныптасына сабақ тақырыбы аясында сұрақ қояды. Егер дұрыс жауап берсе қасында отырған келесі оқушы қарсы беттегі оқушыға сұрақ қояды, ал егер жауап қате болса қарсы топ сұрақ қояды. Әр дұрыс жауапқа ұпай беріледі ұпай саны жоғары болған топ – жеңімпаз аталады.

Оқушылар тақырып аясында бір-біріне сұрақ қояды.

Сабаққа қатысы жоқ сұрақтарды табады.

Әрбір айтылған дұрыс жауапқа ұпай беріліп отырады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы**. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.